

godine 29,32 miliona. U 1930 godini bančin reeskont kod Narodne banke bio je bilansiran sa preko 11 miliona dinara. U bilansu za 1933 reeskont se više nije javljao, što znači da ga je banka bila potpuno likvidirala u jednom periodu koji je po naše kreditne ustanove bio najteži. U istom razdoblju ona je bez ikakvih teškoća mogla da isplati i oko 13 miliona dinara svojim ulagačima i imaocima tekućih računa. To nam pokazuje kakvom su obzirivošću uvek vođeni bančini poslovi. Ponovno jače korišćenje reeskonta u toku nekoliko poslednjih godina, u prvom redu za sezonsko kreditiranje izvoznika, izazvano je poboljšanjem opštih privrednih prilika. Krajem 1937 iskorišćeni reeskont iznosi 9,6 miliona prema 6,06 miliona u prethodnoj i 2,9 miliona dinara u 1934 i 1935 godini.

Interesantne su i promene u aktivni. Postoje četiri grupe pozicija: gotovina, dati zajmovi, hartije od vrednosti i nepokretnosti.

Gotovina u blagajni, na žiro-računu kod Narodne banke i na čekovnom računu kod Poštanske štedionice krajem prošle godine iznosi 1,76 miliona prema 770 hilj. din. krajem 1936. To znači da je u odnosu na prethodnu godinu povećana za oko milion dinara. Na gotovinu ne otpada ipak više od 2,7% ukupnog bančinog obrtnog kapitala. Međutim, u današnjim prilikama to treba smatrati kao prednost, jer nam pokazuje da je banka bila u mogućnosti da lukrativno plasira gotovo sva raspoloživa sredstva. Inače, bančin likviditet time nikako ne dolazi u pitanje, jer ona ima mogućnost da u svakom momentu proda sa zaradom ili da lombarduje sopstvene hartije od vrednosti, ako bi se iznenada javila potreba za većom blagajničkom gotovinom.

U hartije od vrednosti plasirano je 35,7% obrtnog kapitala, odnosno 23,4 miliona dinara, od čega otpada 3,32 miliona na hartije od vrednosti rezervnog fonda i 20,09 miliona na nostro-hartije. I ranijih godina hartije od vrednosti predstavljale su skoro najjaču poziciju u aktivni. Uprava banke zaslužuje pohvalu, što je objavila i spisak hartija od vrednosti koje se nalaze u njenom portfelju. To su mahom samo prvoklasni i pupilarno sigurni papiri koji se u svako doba mogu unovčiti ili založiti. Dominiraju akcije Narodne banke. U bančinom portfelju se nadalje nalaze 4% Agrarci, 6% Begluci, 7% Investicioni zajam, 7% Stabilizacioni, zatim 7% i 8% Blerov zajam i 2 $\frac{1}{2}$ % rente Ratne štete. Od ostalih hartija treba spomenuti akcije osiguravajućeg društva »Šumadije«, Izvozne banke i Srpskog brodarkog društva. U toku 1937 dokupljeno je novih hartija za 646 hiljada dinara. Dobitak na kursnoj razlici od 1,88 miliona unet je u fond za razliku na kursu. U odnosu na prethodnu godinu drugih promena nije bilo.

Što se tiče nepokretnosti, one su od 1930 do 1934 u aktivni stalno iskazivane sa 2,4 miliona, a u pasivi se javljao fond za amortizaciju nepokretnosti od 1,4 miliona. Nepokretnosti su se sastojale iz bančine zgrade u Knez Mihajlovoj ulici 38. U toku 1935 bio je kupljen i veći kompleks zemljišta radi parcelisanja i prodaje. Ostao je još neprodat samo jedan plac na uglu Grobljanske i Vojvode Vuka ulice, a krajem 1937 bilansiran je sa 53 hilj. dinara.

U zajmove je plasirano ravno 38 miliona dinara, odnosno 57,9% obrtnog kapitala. Na prvom mestu nalazi se eskont menica, koji je krajem 1937 bilansiran sa 20,5 miliona prema 13,5 miliona u prethodnoj i 10,9 miliona dinara u 1934 godini. Veći deo meničnog portfelja pokriven je hipotekama, hartijama od vrednosti i drugim zalozama, te spada u kategoriju realnog kredita. Inače, pravi zajmovi na zaloge iznose 4,29 miliona i manji su nego u prethodnoj godini za 570 hilj. din. Od toga je pokriveno 667 hiljada hartijama od vrednosti i 3,6 miliona hipotekama. Plasman u tekuće račune

krajem 1937 bio je bilansiran sa 13,25 miliona prema 10,75 miliona u prethodnoj i 4,21 miliona dinara krajem 1935.

Prihodi u 1937 bili su za oko 700 hilj. dinara veći nego u prethodnoj godini. Skoro za pola miliona, na 3,03 miliona dinara, porasli su prihodi od kamate. Pored toga je naplaćen iznos od 203 hilj. dinara na ime ranije otpisanih sumnjivih potraživanja. Pasivna kamata iznosi 1,67 miliona i veća je za 350 hiljada nego u prethodnoj godini. To je prirodna posledica priliva tuđih sredstava i povećanja bančinog obrtnog kapitala. Troškovi su u odnosu na prethodnu godinu takođe za oko 400 hilj. veći. To povećanje pada najvećim delom na porez i takse, a manjim delom na personalne izdatke i ostale troškove. S druge strane je mogao da bude reduciran i otpis nenaplativih potraživanja sa 171 hilj. u 1936 na 58 hiljada dinara u 1937 godini. U vezi s ovim promenama porastao je i iskazani čisti dobitak sa 1,81 miliona u 1936 na 1,87 miliona dinara u 1937 g. Na ime 9% dividende akcionarima se deli 1,08 miliona, rezervnom fondu je dotiran iznos od 183 hiljade, a za tantijemu članovima oba odbora i činovništvu upotrebljeno je 367 hiljada dinara. Ostatak od 240 hiljada prenet je na novi račun s tim da se iz ove sume prethodno isplati porez i taksa na dividendu. Inače, imali smo već priliku da spomenemo da su dobitak na kursnoj razlici i prihod od hartija rezervnog fonda u ukupnom iznosu od 2,04 miliona uneti neposredno u bančine fondove.

U upravi Beogradske trgovačke banke su gospoda: Dobra S. Petković (pretsednik), Aleksandar S. Jovanović-Resavac (potpretsednik), Mladen I. Obradović, Dobrivoje T. Lazarević, Milan B. Tomić, Sreten Stojanović i Radoslav D. Mirković. U nadzornom odboru se nalaze gospoda: Radisav J. Jovanović-Resavac (pretsednik), Franja Bajloni (potpretsednik), poč. Milan Parivodić, Aron Alkalaj i Nikola M. Belović. Direktor je g. Dimitrije Bogojević.

BANKA ZLATIBOR A. D. — BEOGRAD

I upravni odbor Banke Zlatibor konstatuje u svom izveštaju za prošlu godinu, da su prilike za rad u 1937 bile mnogo povoljnije nego u prethodnim godinama. Bančino poslovanje u prošloj godini razvijalo se takođe povoljno i bilo je i življe i uspešnije nego u toku nekoliko prethodnih godina. »Banka je svojim komitentima preko cele godine u kreditovanju izlazila u susret, vodeći pri tome računa da odobreni krediti budu obezbeđeni prvoklasnom garancijom i da budu što likvidniji. Svojim solidnim radom, kao i davanjem mogućnosti poslovnom svetu da dođe do kredita brzo i bez velikih formalnosti, ona je okupila veliki broj prvoklasnih komitenata, koji se svakim danom povećava«. Treba podvući da su se prošle godine prema prethodnoj i uložili povećali za preko 22%, što je najbolji dokaz lepog poverenja koje Banka Zlatibor uživa u Beogradu. Inače našim čitaocima je poznato da se ova ugledna ustanova nije morala koristiti moratorijalnom zaštitom, nego je sve svoje obaveze uvek pa čak i u najtežim danima, u celosti i bez odugovlačenja ispunjavala, a svojim akcionarima ona je stalno isplaćivala dividendu, i to od 1932 do 1936 po 7% godišnje, a za 1937 godinu 10%. To je za današnje prilike veoma lepo ukamaćenje akcija.

Poznata je i velika opreznost s kojom je bančina uprava uvek ulazila u poslove. Ukoliko su se, zbog opšte privredne krize, ipak javljala i izvesna sumnjiva potraživanja, Banka je odmah vršila sve potrebne otpise, tako da su njeni završni računi uvek pokazivali zdravo i čisto stanje. Takva poslovna politika nije ostala nezapažena, pa se kod Banke Zlatibor posle opšte panike ulagača, u jesen 1931 godine, uglavnom više nije ni javljao znatniji odliv uloga.

Račun izravnanja

Aktiva	1934	1935	1936	1937
	u hiljadama dinara			
Gotovina	524	994	455	665
Menice	7.280	8.027	8.448	11.485
Zajmovi na zal. hart.	290	208	342	314
Zajmovi na robu	—	—	1.184	—
Tekući računi	1.003	2.528	1.402	326
Hartije od vrednosti	879	1.791	1.221	1.125
Hartije rez. fonda	625	—	711	803
Hartije penz. fonda	21	20	19	—
Nepokretnosti	3.527	3.527	3.527	3.527
Nameštaj	79	1	64	58
Razna aktiva	56	33	7	13
Ostave, gar. i kaucije	16.103	22.300	21.352	24.706
Zbir aktive	30.413	39.499	38.732	43.023
Pasiva				
Glavnica	5.000	5.000	5.000	5.000
Rezervni fondovi	1.316	1.687	1.927	2.307
Penzioni fond	15	20	25	5
Ulozi	4.796	5.932	5.652	6.901
Reeskont	1.505	3.406	3.292	3.254
Pošt. šted.-tek. rač.	1.018	566	804	—
Razna pasiva	—	157	245	234
Tantijema	81	81	85	115
Dividenda	350	350	350	500
Dobit	(485)	(485)	(560)	(697)
Obrtni kapital	14.310	17.199	17.380	18.317

Već u 1936 bančin obrtni kapital je bio opet dostigao stanje iz 1930 godine, koja je za ogromnu većinu naših banaka bila rekordna. Prošle godine obrtni kapital Banke Zlatibor bio je 18,3 miliona, što znači da je za oko 1 milion dinara veći nego u 1936, a prema 1934, u kojoj je bio najmanji, povećan je za 4 miliona dinara. U pasivi vidimo da su ulozi prošle godine porasli za 1,25 miliona, sa 5,65 miliona u 1936 na 6,90 miliona din. krajem 1937. U istom razdoblju bančini fondovi su povećani za 380 hiljada. Od toga otpada 243 hilj. na kursnu razliku efekata, 55 hiljada na prihod hartija rezervnog fonda i 81 hiljada na dotaciju amortizacionom fondu (iz čiste dobiti za 1937). Reeskont je prošle godine ostao gotovo nepromenjen sa 3,25 miliona. Kredit kod Poštanske štedionice, koji je u 1936 bio bilansiran sa 804 hiljade, isplaćen je u toku prošle godine u celosti, jer Banka zbog priliva uloga za sada nije imala više potrebe za istim. Interesantno je i upoređenje cifara za 1937 sa onima iz 1934 godine. U tom razdoblju ulozi su povećani za 2,1 miliona, reeskont za 1,75 miliona, a fondovi za 1 milion dinara. S druge strane je potpuno isplaćen kredit kod Poštanske štedionice, koji je u 1934 iznosio 1 milion dinara. Ukupna tuđa sredstva iznose 10,4 miliona a sopstvena 7,9 miliona dinara, što pretstavlja veoma zdrav odnos.

Najglavniji plasman su menice, na koje je u 1937 otpadalo 11,48 miliona odnosno 62,7% od celokupne aktive. Prema 1936 menični portfelj je povećan za 3, a u odnosu na 1934 godinu za 4,2 miliona. Pored potpisa, on je pokriven i sledećim garancijama: sa 8,39 miliona hipotekama i sa 1,13 miliona hartijama od vrednosti i ulozima na štednju. Ostatak od 1,96 miliona obezbeđen je menicama sa prvoklasnim potpisima. Aktívni tekući računi obezbeđeni su u celosti cediranim potraživanjima od države, intabulacijama i hartijama od vrednosti. Krajem 1937 oni su iznosili 326 hiljada prema 1,4 miliona u prethodnoj, 2,5 miliona u 1935 i ravno 1 milion

dinara u 1934. Ove promene kod tekućih računa potiču uglavnom otuda, što je Banka u 1935 bila preuzela finansiranje prve deonice modernog puta od Zemuna do Stare Pazove. Do februara prošle godine Banci je isplaćeno celokupno njeno potraživanje iz ovog posta. Kod zajmova na zaloge nije bilo većih promena. Bančina uprava napominje u svom izveštaju da su dužnici vrlo dobro odgovarali svojim obavezama. Na menice kod advokata ne otpada ni 1% od ukupnih, a i te su gotovo u celosti obezbeđene intabulacijama na prvom mestu.

Hartije od vrednosti iskazane su sa 1,9 miliona, gotovo jednako kao i krajem 1936. U toku godine izvesne hartije su prodate; ali je prilikom bilansiranja stanje ovog računa opet povećano za 243 hiljade, koliko je iznosio dobitak na kursnoj razlici.

Kod bančinih nepokretnosti nije bilo nikakvih promena. One su bilansirane sa 3,52 miliona, od čega otpada 3,37 miliona na bančinu zgradu na uglu Kneginje Ljubice i Čika Ljubine ulice i 150 hiljada na bančino imanje u Šepcu. Prihod od nepokretnosti u 1937 bio je 358 hilj., što odgovara rentabilitetu od 10%. Time Banka može biti potpuno zadovoljna.

Račun gubitka i dobitka

Rashodi	1934	1935	1936	1937
	u hiljadama dinara			
Troškovi	553	561	599	596
Kamata	475	474	489	434
Otpisi	492	392	166	43
Dobit	485	485	560	697
Prihodi				
Kamata i prov.	1.043	1.145	1.093	1.111
Razni prihodi	74	51	142	136
Od efekata	81	100	154	98
Od kirija	411	357	358	358
Od kursne razl. efekata	397	144	—	—
Napl. otpis. potraž.	—	113	68	67
Zbir prih. ili rashoda	2.006	1.913	1.815	1.770

Prihod od efekata u 1937 bio je 98 hiljada odnosno za 56 hilj. dinara manji nego u prethodnoj godini. Međutim, to je nadoknađeno smanjenjem pasivne kamate za 55 hiljada, tako da je ona u 1937 iznosila 434 hiljade prema 489 hiljada u 1936. Ušteda na pasivnoj kamati je uglavnom posledica priliva uloga, koji je omogućio ne samo da se nešto poveća poslovni volumen, nego takode da se potpuno isplati kredit kod Poštanske štedionice, koji je svakako skuplji od sredstava dobijenih u vidu uloga. Za prošlu godinu su i otpisi za 123 hiljade manji nego u 1936. Oni iznose svega 43 hiljade prema 166 hiljada u 1936 i 392 hiljade u 1935. Dobitak na kursnoj razlici efekata ne javlja se među prihodima, jer je neposredno knjižen u korist fonda kursne razlike. Iskazana čista dobit je ipak, uglavnom blagodareći manjim otpisima i smanjenoj pasivnoj kamati, za 137 hilj. din. veća nego u 1936 i iznosi 697 hiljada. Od toga je upotrebljeno 500 hiljada za 10% dividendu, 116 hiljada za tantijemu i 81 hiljada za dotaciju fondu za amortizaciju nepokretnosti. Inače, račun gubitka i dobitka pokazuje da je uprava strogo vodila računa o svim režijskim izdacima i vršila ih je sa krajnjom štednjom.

U upravnom odboru Banke Zlatibor nalaze se g.g.: Andreja Tošić (pretsednik), Svetislav N. Mitić (potpretsednik), Velimir Milović, Dimitrije Birtašević, Nikola Đ. Dragojlović, Kosta V. Mijatović i Grozdan P. Kostić. U nadzornom odboru su gospoda: Filip Marković (pretsednik), Miloš P. Miloradović (potpretsednik), Miloje S. Marjanović, Konstantin Stefanović i Jeremija Dželebdžić. Direktor je g. Krsman Đ. Vitorović.

INDUSTRIJSKA KREDITNA BANKA A. D., BEOGRAD

Industrijska kreditna banka je manji prestonički novčanik zavod. Glavnica joj iznosi svega 3 miliona dinara. I po obimu poslova koje obavlja ona spada u red manjih banaka. Međutim, kada predemo sa kvantitativnog kategorisanja na kvalitativno, moraćemo priznati da Industrijska kreditna banka zauzima neosporno prvo mesto među malim novčanim zavodima prestonice. Ona je, naime, tako obazriva i sjajno upravljana i tako solidno fundirana da ovo prvenstvo u punoj meri zaslužuje. Toga su svesni kako bančini poslovni prijatelji tako i ulagači, koji od strane banke ni u periodu najteže faze bankarske krize nisu bili ostavljeni u sumnji, da su njihove pare zamrznuti kredit.

Uredbama o maksimiranju kamatnih stopa, a zatim onom za likvidaciju zemljoradničkih dugova zadat je vrlo težak udarac gotovo celokupnom privatnom bankarstvu kod nas, a naročito manjim novčanim zavodima koji su se uglavnom bavili prikupljanjem uloga i kreditiranjem seljaka, manjih i srednjih trgovaca, zanatlija, činovnika i sličnih interesenata. Dok zakonodavstvo favorizuje poludržavne i privilegovane novčane ustanove, manjim bankama je onemogućeno da stupe s ovima i s velikim privatnim novčanim zavodima u konkurentsku borbu. Pa ipak, uprkos svim teškoćama Industrijska kreditna banka uspeva da se održi. Šta više, njoj je u prošloj godini pošlo za rukom i da poveća volumen svojih poslova. To treba pripisati isključivo njenim zdravim poslovnim principima, kao i agilnosti i sposobnosti njenog upravnog odbora, koji se ne zadovoljava samo time da unese savesnost i obazrivost u poslove, već u svakoj prilici nastoji da razume kako odnose i ljude tako i prilike pod kojima oni delaju. Ukratko, Industrijska kreditna banka neće da postupa sa svojim komitentima i ulagačima samo kao bankar, već želi da im bude i savestan savetodavac i prijatelj. Tu treba tražiti izvor poverenja i ugleda koji zavod uživa. Inače, Industrijska kreditna banka postoji već punih 36 godina.

Bilansi za poslednje četiri godine ovako izgledaju:

Aktiva	Račun izravnjanja			
	1934	1935	1936	1937
	u hiljadama dinara			
Blagajna	290	327	240	194
Menice	6.959	6.849	5.344	4.668
Zajmovi na zaloge	539	514	186	165
Tekući računi	3.250	2.552	2.709	5.111
Hartije od vrednosti	282	345	348	389
Eksploatacija	800	800	800	800
Nepokretnosti	705	1.060	1.030	604
Nameštaj	6	5	4	4
Pasiva				
Glavnica	3.000	3.000	3.000	3.000
Fondovi	1.510	1.614	1.645	1.748
Ulozi i tek. rač.	7.654	6.954	5.141	6.364
Poverioci	297	518	585	536
Razna pasiva	—	—	111	110
Čista dobit	217	214	179	177
Zbir bilansa	32.839	32.621	31.515	34.546
Obrtni kapital	12.832	12.452	10.662	11.935
Dividenda	6%	6%	5%	5%

Bančina sopstvena sredstva iznose 4,75 miliona, a sa stoje se iz glavnice od 3 miliona i fondova. Ima nekoliko fondova. Rezervni fond iznosi 1,57 miliona, fond kursne razlike hartija od vrednosti 127 hiljada, a onaj za sumnjiva potraživanja 41 hilj. dinara. Treba napomenuti da fondovi polako, ali stalno rastu. Ulozi predstavljaju najglavniju poziciju u pasivi. Oni iznose 6,36 miliona prema 5,14 miliona u 1936 godini, što znači da su u toku 1937 povećani za skoro 25%. Po-

verioci i razna pasiva iskazani su sa 646 hiljada i ne pokazuju većih promena u odnosu na prethodnu godinu. Odnos između sopstvenih i tuđih sredstava je povoljan, jer sopstvena sredstva prema tuđima stoje po prilici kao 2 prema 3.

Aktiva nam pokazuje da Banka vrši izvesnu preorijentaciju u svom poslovanju. Eskont menica postepeno se smanjuje, a rastu aktivni tekući računi. Marža između aktivne i pasivne kamatne stope je dekretirana i nije dovoljna za pokriće režije i rizika kod kreditiranja putem sitnih — manjih zajmova. Zbog toga se postupno likvidiraju poslovi koji privlače za sobom veliku režiju. Umesto toga privlače se novi komitenti i stvaraju se novi poslovi, koji treba da omogućе povećanje rentabilneta i smanjenje rizika i režije. Krajem 1937 eskont je bilansiran sa 4,67 miliona prema 5,34 miliona u prethodnoj i 6,96 miliona dinara u 1934 godini. Nasuprot tome aktivni tekući računi rastu sa 2,55 miliona u 1935 godini na 2,7 miliona u 1936 i na 5,11 miliona krajem 1937. Zajmovi na zaloge se takođe smanjuju sa 539 hiljada u 1934 na 165 hiljada dinara krajem 1937. Krajem prošle godine u eskont, zajmove na zaloge i aktivne tekuće račune bilo je plasirano ukupno 9,94 miliona odnosno 83,4% celokupnog obrtnog kapitala.

U aktivi imamo još tri pozicije: hartije od vrednosti, eksploataciju i nepokretnosti. Hartije od vrednosti su bilansirane sa 389 hiljada odnosno veće su za 41 hiljadu nego krajem 1936 godine. »Eksploatacija« banje »Milan Toplica« u Viču kod Prokuplja kao i istoimene mineralne vode »Milan Toplica« iskazana je kao i ranijih godina sa 800 hiljada dinara. Račun nepokretnosti je smanjen sa 1,03 miliona u 1936 na 604 hiljade krajem 1937 g. Banka je u toku prošle godine prodala sa dobitkom svoja imanja u Hadži Milentijevoj ul. br. 16 i likvidirala je dobar deo svog imanja u Skoplju.

Račun gubitka i dobitka

	1934	1935	1936	1937
Rashodi				
Kamata	505	344	265	281
Troškovi	452	398	398	421
Otpisi	205	102	40	2
Čista dobit	217	214	179	177
Prihodi				
Kamata	1.194	938	745	693
Provizije	58	15	22	56
Od nepokretnosti	92	89	111	103
Od prodatih imanja	—	—	—	29
Napl. otpis. potraž.	36	14	4	—
Zbir prihoda — rashoda	1.379	1.057	882	881

Zbir prihoda iznosi 881 hiljadu, pa je gotovo jednak kao i u prethodnoj godini. Međutim, prihodi od kamate bili su nešto manji, ali je to nadoknadeno većim prihodima od provizija i dobitkom na prodatih imanjima. Na strani rashoda vidimo izvesna povećanja kod troškova i kamate. To je s jedne strane izazvano većim porezima i taksama, a s druge strane je prirodna posledica većeg priliva tuđih sredstava. Čista dobit je sa 177 hiljada gotovo ista kao i u prethodnoj godini, jer je Banka ranije najrigoroznije otpisivala sva ne-naplativa potraživanja, tako da u 1937 nije morala više da vrši nikakve otpise. Otpisane su samo 2 hiljade od nameštaja. Čista dobit je ovako podeljena: 150 hilj. za 5% dividendu, 26,5 hiljada za tantijemu, a ostatak je dotiran fondovima.

U upravi su gospoda: Čedo M. Pavlović, (pretsednik), Miloš Rafajlović, Nikola Đorđević, Miloje Novaković, Boža Vučković, Milenko Marković i Zdravko Todorović. U nadzornom odboru se nalaze g.g.: Dragomir Rafajlović (pretsednik), Ilija Zečević, i Krsman D. Vitorović. Direktor je g. Milivoje M. Pavlović.